

S. T. — NO. 1544. Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office,
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1893.

CHICAGO, ILL., 14. APRILA (April 14), 1937.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave. LETO—VOL. XXXII.

BOJ PROTI C. I. O. PROPAGANDA ZA FAŠIZEM

ZANTEVE ZA ZATRTJE VSEH DELAVSKIH AKTIVNOSTI SE MNOŽE ŠIROM ZED. DRŽAV

Brutalni napadi na delavce, ki zahtevajo
edino le svoje človečanske pravice

Namesto uresničenja obljub demokratske stran-
ke so dobili delavci plin, svinec in batine

VSE kapitalistično časopisje je zavrsalo: "Dogodiljaj v
Hersheyju je pokazal, kako je treba ugnati sedeče stav-
karje!"

Pojasnjevali so, da je navalilo na stavkujoče delavce tiso-
čce razjarjenih farmerjev, "lojalnih" delavcev, članov Ameri-
ške legije in lokalnih trgovcev, ker so jim pokvarili business.

Še nikoli v povojni dobi ni bila histeričnost proti delav-
skemu pokretu v tej deželi tako ogromna, kakor je zdaj —
in to edino iz razloga, ker se je dobila skupina vplivnih unij-
skih vodij, kateri so se resno lotili naloge pridobiti vse delavce
v VSEH obratih v unijo.

Ameriško delavstvo ni vzgojeno za delavski pokret. Am-
pak je izkoriscano toliko, da v psihologičnem momentu lahko
zavriši in je pripravljeno drveti čez drn in strn. To je pokazalo
zopet zdaj s svojim velikim navdušenjem za CIO.

Strah delodajalcev pred novimi unijami

Nekaj časa so v ameriški javnosti smatrali CIO zgolj za
pustolovčino. Nato so začeli smešiti John L. Lewis, Hillman,
Dubinskyja in druge unijске vodje, ki so se združili v prizade-
vanjih za organiziranje ameriških delavcev v industrialne uni-
je. Končno pa je tudi smešenje prenehalo, kajti stotisoče del-
avcev se je ozrolo z največjim upanjem v novi pokret in se na-
dejalo izhoda v boljše razmere skozi CIO.

Tedaj se je pričelo: Najprvo male stavke; nato velike "se-
deče stavke". In takoj za njimi reakcionarni val, ki preti s fa-
šizmom. Te grožnje so veliko resnejše, kot pa si ameriški del-
avci predstavljajo.

Fašistična nasilja že v teku

Naval drhalni na stavkarje v Hersheyju, Pa., streljanje v
Galen, Kansas, kjer so "člani" kompanijske "unije" napadli
ruderje, ki so organizirani v International Union of Mine, Mill
and Smelter Workers, dalje slučaj v provinci Ontario v Ka-
nadi, kjer je premier zavzel v boju proti uniji popolnoma
Mussolinijevu takтиko. Tako prostaško se ni v novejši dobi v
Severni Ameriki izražal v borbi proti unijam še noben govor-
ali premier, kakor se je premier te največjene kanadske pro-
vince. "Tisoč korporacijskih uradnikov mu je čestito na
njegovem odločnem stališču," so poročali časniki. Umetno!
Magnati korporacij so ga poveličevali, ker jim je vsak fašisti-
čni nadutež ljubiš, kakor pa govor, ki skuša poravnati stav-
ke brcz prelivanja krvi, kakor jih je na primer doslej poravnal
govor države Michigan in tudi uspel v svojih prizadevanjih.

Napadi na "stavkovni val"

Kapitalistično časopisje skuša že tedne in tedne napraviti
v javnem mnjenju vtis, da je povzročitelj "sedečih" stavk in
spleh vseh drugih stavk v področju CIO nihče drugi kot nad-
vse ambiciozni John L. Lewis. Ni ga skoro dnevnika v Zed. drž-
avah, da ne bi prinašal proti njemu napadalnih in smešilnih
kartonov in člankov, ter ga spravlja v zvezo s komunisti, če-
tudi je znano, da se je baš na temelju s komunisti veliko bolj kot
pa katerikoli drugi odborniki Ameriške delavske federacije.

Lewis se seveda ne more braniti vsem napadom, kajti ča-
sopisje, katerega je mnogo let sam podpiral in politiki, za ka-
tere je agitiral, danes niso na njegovih strani. Vzlic temu polaga-
zaupanje vanj milijone delavcev in mu sledi. Baš v tem čuti
ameriška plutokracija zase največjo nevarnost. Edino vsled

UMW NAJJACJA UNIJA

Največja in najjačja unija v CIO je United Mine Workers, ki je v za-
četku tega meseca sklenila s premogovniškimi družbami novo pogodbo.
Prejšnja je potekla 1. aprila. Nova bo veljavna dve leti. Na sliki na lev je John L. Lewis, ki je zdaj tarič napadov radi "sedečih" stavk, in na desni Moroni Heiner, predsednik Utah Fuel kompanije. Na pogajanjih z unijo,
ki so se vrnila v New Yorku, je slednji zastopal premogovniške družbe na
zapadu.

tega ga skuša diskreditirati kot komunističnega agenta, kot as-
piranta za bodočega ameriškega diktatorja itd.

V sindikatnem kartunu, kakršne razpošilja Chicago Tribune, je bila naslikana drhal v Hersheyju, pod naslovom, "Ljudstvo za zakon in mir," a slika je pričala, da je to "ljud-
stvo" počelo vse kaj drugega kakor pa se zavzel za "zakon in
mir". Ista časnika agencija je razposlala kartun, ki prikazuje,
kako je premier province Ontario v Kanadi trešči v zadnjico
raketirje ameriških unij. Ti raketirji v tem slučaju kajpada so
ljudje, ki se bore za uveljavljenje avtne unije, pripadajoča
k C. I. O.

Nasilja brez konca in kraja

Lahko bi se naštevali brez konca in kraja, kako nasilno
nastopa oblast skoro vseposod — v 99 odstotkov stavkovnih
bojev — proti delavcem, ki ne zatrese drugega, kakor da ho-
čejo zboljšanje živilenskih razmer. Ampak čitatelji "Prole-
tarca" berejo tudi dnevne časopise in poslušajo vesti v radiu,
zato jim je znano, kako zelo RAZREDNA je današnja razred-
na družba. Gibanje za odpravo razredov, ki ga zastopamo,
je torej delavstvu v največjo korist. V sedanji urednbi, v po-
grezjanju kapitalistične ekonomije, ne more delavstvo pričakovati
drugega kakor fašizem. Mi fašizmu nočemo, zato je le v
našo korist — v prid vsega delovnega ljudstva, da se proti nje-
mu borimo z vsemi mogočimi sredstvi.

NITI "EKONOMSKI ROJALISTI" SE NE BODO MOGLI OGNITI RAZVOJU

Ameriška finančna aristokracija se nadeja, da je za zrušenje CIO
Henry Ford oseba kakor nalači. Milijonov ima v izobilju in v svojih tovar-
nah toliko ipijonov, da delavci radi njih drug drugemu ne zaupajo.

Ampak kakor je Henry trdovratno kljuboval Rooseveltu za časa NRA,
take se zdaj lahko zoperstavlja Lewissemu CIO. Henry pravi, da zunanje
unije v svojih obratih ne bo nikdar priznal. Namen ima res trden, ampak
že mrasiketeri kapitalist je imel enako močno stališče proti uniji, pa se je
morali včas temu premisliti in spoznati, da so delavci tudi ljudje.

Governor Mitchell Hepburn v provinci Ontario se bo moral tudi na-
učiti, da delavci niso črda buši, ki bi se dala venomer poljubno izrabljati in
služiti za štefažo. Že dolgo dolgo ni bilo v zgodovini Zed. držav ali Kanade
na višokem mestu takega človeka, ki bi nastopal tako izzivalno proti uniji
in stavkarjem, kakor bai premier province Ontario.

Od kar se je predsednik Roosevelt razjevil nad odloki
vrhovnega sodišča, katero je razveljavilo temelj njegovega
new deala, je postal ameriška javnost na to "častitljivo"
ustanovo izredno pozornata. Roosevelt je vrhovne sodnike
obodožil, da nočajo sodelovati v "duhu časa", ker so večinoma
prestari, pa je predlagal, da se najstarejšim doda mlade
pomočnike. Tako je zavrsalo, češ, kako si le upa dotak-
niti se najsvetjejše ameriške institucije — zveznega vrhovnega
sodišča!

Amerika zgodovina pa priča, da je bilo že večkrat "do-
taknjeno", to je, da mu je kongres število sodnikov večal,
in ga potem zopet znižaval. Zaradi Rooseveltovega na-

stopa proti starokopitnosti ve-
čine vrhovnega sodišča je bil po-
prabljenih v dnevnem časopisu
že ni koliko kolon prostora.
Radio postaje so dale
govornikom za in proti ure in
ure zanje — to je — za kom-
panijo dragocenega časa. Ve-
činko so jim ga plačali, a pre-
cej so morale pod političnimi
pritski prispevati zastonj.

Medtem je kongres uvedel
zaslišavanja "za in proti" in
spet se je zadeva vleka in vle-
ka, ne da bi kam prilezla.
Roosevelt pa si je lahko grizel-
no te, le kaj moja demo-
kratska večna v kongresu mi-
slil, ker mi nagaja na vseh kon-
cih in krajih!

Stari očaki v vrhovnem so-
dišču — večinoma so že nad-
70 let stari — v tem prekra-
jšnja razveljavljanja, dočim

Evropski državniki se čezdalje bolj zamotavajo v vojno nevarnost

Zogometna igra velesil v Španiji. — Norman Thomas kritiziral v Londo-
nu angleško vlado. — Mussolinijeve spletke v Jugoslaviji.

Anglija je v zadregi. Hitler-
jev propagandni minister v
Berlinu trdi, da so z oziron na
"civilno" vojno v Španiji samo
tri države neutralne. Te so
Nemčija, Italija in Anglija.

To pomeni, da samo te tri na-
en ali drug način pomagajo
španskim fašistom, kar je res-
nica.

Ampak ta resnica vladajo v Londonu ni prav nič všeč, ker
hoče ribariti v kalnem. Je za-
neutralnost na ta način, da bi
v Španiji zmagača edinoleča ona,
nikakor pa ne španska ustava-
na vlada, niti ne Hitler in Mu-
solini, kajti oba sta nevarna
imperializmu Velike Britanije.

Virginia Gayda, urednik
Mussolinijevih listov v Milanu,
trdi, da je Francija v španskem
konfliktu najmanj ne-
neutralna. Lojaliste zalaga z mu-
nicijo in jim pomaga na vse
druge načine. Druga največja
opora španskim "rdečkarjem"
je Sovjetska Unija, pravi Gayda.

Leon Blum je v imenu francoske vlade odgovoril, da Gayda

da laže, česar pa listi v Italiji, da je doži-
veli njeni "prostovoljci" na
španski fronti, pa kaže vsekri-
žem — češ, Rusi so krivi, Fran-
cozo so vzrok, da se barbarsko
klanje v Franciji nadaljuje,
pustolovci iz vseh dežel se zbra-
jajo v Španiji edino vsled vese-
lja za klanje!

Ker pa je Italija za "civiliza-
cijo", je naravno, da si "pri-
držuje" pravico resnično pose-
či v Španijo, da reši svet pred
"boljevismom". V Londonu so
nervozni in ob španskih ob-
režjih pljujejo velike angleške
vojne ladje. Kaj vlada v Londonu gleda Španije resnično
namerava, ne ve menda niti
sama.

V Nemčiji se Hitlerjev re-
žim krega s cerkvami. Papež
je ponudbe za "enotno fronto"
proti komunizmu nacioji niso
hoteli sprejeti, dočim so slično
ponudbo nemški škofov z
zgrajenjem odklonili, češ, kaj
je nam sploh treba vaše pomo-
ći! Zato se je dogodilo, da so
Italija bi rada na kak način
(Nadaljevanje na 5. strani.)

NEKAJ PREGLEDA VSEBINE, KI JO BO IMEL PRIHODNJI "MAJSKI GLAS"

Slovenski sotrudniki "Maj-
skega Glasa" so svoje spise ve-
činoma že poslali. Ivan Molek
bo zastopan z dramsko skico
"Zlata svatba". I. Jontezov
"Užaljeni svetnik" bo ugajal
ne samo čitateljem v "metropoli", ampak vseposod, ker je
res čas in razmeram med na-
mi primerja satira. Anton Slabe
je napisal za "Majski Glas" socialno sliko "Srto življenje". Milan Medvešek "Reš-
telj Stevo", Frank S. Tauchar
"Svetovni zbor vsega kar giblje", ostali slovenski sotrudniki
na so nam obljubili poslati svoje
spise te dni.

John L. Lewis je odgovoril, da mu številni stavkovni boji
ne dopuščajo vzeti si čas, da
nam bi napisal izčrpno poročilo
o CIO, zato je bilo naše pi-
smo poslano John Brophyju z
naročilom, da naj nam preskrbi
zaželjene podatke.

Zanimivi bodo spisi, ki jih
name te dni pošljajo Katka Zu-
pančič, Ebin Kristan, Janko
Zega, Louis Beniger, Anton
Garden in drugi.

O načelnih stavrah svojega
področja, s katerimi se bo pe-
čala prihodnja konvencija S. N. P. J., bo v "Majskem Glasu" zastopan Fred A. Vider in
urednik te revije.

Izmed drugih spisov omenimo:
Od Rima do Addis Abebe, Ivan Vuk; Petdeset par
Starogorski; Poslednja noč, Andrej Soboljev; O demokra-
ciji; Mlin, Grace Fallow Nor-
ton

Izmed naših dopisnikov bo-
sta v Majskem Glasu zastopa-
na Joseph Snay in Nace Žlemb-
berger. Nedvomno dobimo te
dni še nekaj drugih dopisov v
to revijo. Anton Šular je tudi
sporočil, da nam pošlje članek
in ga pričakujemo te dni

Iz tega pregleda je razvilo-
dno, da bo "Majski Glas" čita-
teljem spet nudil bogato gra-
divo, vredno za slovensko del-
avstvo veliko več, kakor pa je
cenar tej reviji. Posamezen iz-
pis stane samo 25¢, ako pa jih
naročite deset ali več, jih dobi-
te po znižani ceni. Denar za
večja naročila nam lahko po-
šljete potem, ko naročene izvo-
de prodaste. Zanašamo se na
vsakega, ki mu je za širjenje
čela prihodnja konvencija S. N. P. J., bo v "Majskem Glasu" zastopan Fred A. Vider in
urednik te revije.

Zanimivi bodo spisi, ki jih
name te dni pošljajo Katka Zu-
pančič, Ebin Kristan, Janko
Zega, Louis Beniger, Anton
Garden in drugi.

O načelnih stavrah svojega
področja, s katerimi se bo pe-
čala prihodnja konvencija S. N. P. J., bo v "Majskem Glasu" zastopan Fred A. Vider in
urednik te revije.

Tak je naslov v "Delavski Politiki" z dne 27. marca.
Nadalje pravi: "Ni je socialistične kulture brez sociali-
stičnega tiska."

V tej deželi bi lahko še rekli: "Ogromen razmah slo-
venskih naprednih društva na podpornem in kulturnem
polju je zasluga socialistov in njihovega glasila."

"Samo naš tisk more biti svoboden, neodvisen in samo
ta se more dosledno boriti za delavske interese," ugotavlja "D. P."

Kako važno je časopisje, ima ameriško delavstvo pri-
liko opazovati baš zdaj, ko je skoro ves tisk na strani re-
akcije in blati vsakega, ki ga kapitalistični interesi sma-
trajo sebi resno nevarnim. "Rojaki delavci, širite "Prole-
tarca", gi je vse skozi vaš bojevni list in ostane vaš v vsa-
kem slučaju in v vsaki krizi."

Vrhovno sodišče Zed. držav pobija

PROLETAR

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrti leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAR

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz.
Business Manager Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAR

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Henry Ohl, socialistična stranka in CIO

Henry Ohl Jr., predsednik wisconsinske delavske federacije, je napisal tisoč besedil dolgo pismo, v katerem oznanja svoj izstop iz socialistične stranke in vzroke. Pravi, da je temeljni vzrok njegovemu izstopu sklep prošle izredne konvencije soc. stranke, ki se je izrekla za CIO. On trdi, da je CIO komunistična meneštra.

Že s to trditvijo je samoumevno dokazal, da ne spada v socialistično gibanje, pa bilo "social-demokratsko" ali "militantno".

Leta in leta je A. F. of L. zanemarjala organizatorično delo v masnih industrijskih. Leta in leta so propagatorji organiziranih vseh delavcev pod okrilje A. F. of L. čakali, da se nje na eksekutiva loti svoje zgodovinske naloge. Pred par leti je konvencija federacije sprejela predlog, ki ji je še posebno naložil mandat, lotiti se dela za pridobitev delavskih mas v masnih industrijskih v industrialne unije. Eksekutiva A. F. of L. je na sklep pozabila v ostala brezbržna za "preprosti ameriški proletariat", kakor zmerom.

Temu je bilo treba narediti konec. Deset unij se je združilo v rebeliranju proti neaktivnostim onih, katerim je bila povrjeta nalogu podvzeti mogočno kampanjo za pridobitev milijonov ameriških delavcev v organizaciji. Ni je dežele na svetu — demokratične industrialne dežele, — v kateri bi bil odstotek organiziranih delavcev TAKO NIZEK, kakor ravno v Zed. državah — v tem NAJMODERNEJŠEM industrialnem kolosu, kar jih je svet kdaj poznal.

Torej, kaj?

Nekdo je moral pričeti! Da-lj je John L. Lewis za to nalogu prava oseba ali ne, bo pokazala bodočnost. Ampak začel je in PRESTRAŠIL vse birokrate strokovnih unij, katerim je briga za ostale milijone delavcev toliko kakor za lanski sneg, in spravil v histerično napetost VSO AMERIŠKO PLUTOKRACIJO.

Henry Ohl je proti temu gibanju. Po njegovem je komunistično. S komunisti — bognedaj imeti z njimi kaj skupnega. John L. Lewis se je boril proti njim po svoje. Mi po svoje. Ampak realnost nam mora biti več kakor pa sami spomini na boje s komunisti v prošlosti. Ljudje pri pogrnjeni mizi se zmerom prestrašijo, čim kdo zavpivi "komunist". Je nekako tako, kakor so strašili otroke v starem kraju in jih prejkone še strašijo: "Parkelj! Parkelj te bo vzel!" Posebno kadar je imel priti naokrog Miklavž in obdariti "pridne" otroke, so strašili s "parklji", da kaj!

Ohi straši s komunisti. Njegova izjava jasno priča, da je on pristaš MRTVILA, kakšnega brani eksekutiva A. F. of L. Tudi unijsko gibanje v Milwaukeeju je dokaz tej ugotovitve. Pod Ohlovim vodstvom je bilo v Milwaukeeju in drugod po Wisconsinu unijsko gibanje stvar le "aristokratskih" delavskih strok. Ostali delavci so morali garati po 10 ur in več za plačo, ki je bila morda dvakrat nižja na uro kakor pa mezda na primer stavbniških delavcev. Ampak za to "navadno" rajo se ni nihče brigal, razen socialističnih agitatorjev. Ohl v teh prizadovanjih ni bil v prednjih vrstah. Ako so jo skušali organizirati, so korporacije takoj zapretile, da bodo svoja podvzetja preseila iz Wisconsina v druge države.

Zdaj, ko so se "navadni" delavci navdušili za unije pod vodstvom CIO širok Zed. držav, pa predsednik wisconsinske delavske federacije ogorčeno izjavlja, da je proti, da je CIO niti drugega kakor podružnica komunistične stranke, in da zaslubi socialistična stranka obsodbo "VSEGA DELAVSTVA", ker se je izrekla za CIO.

Resolucija socialistične stranke o njenem stališču z ozirom na unije je v danih razmerah dobra, čeprav se kdo ponoričuje iz nje, češ, da je bila konvencija soc. stranke za CIO in v isti senci tudi za A. F. of L.

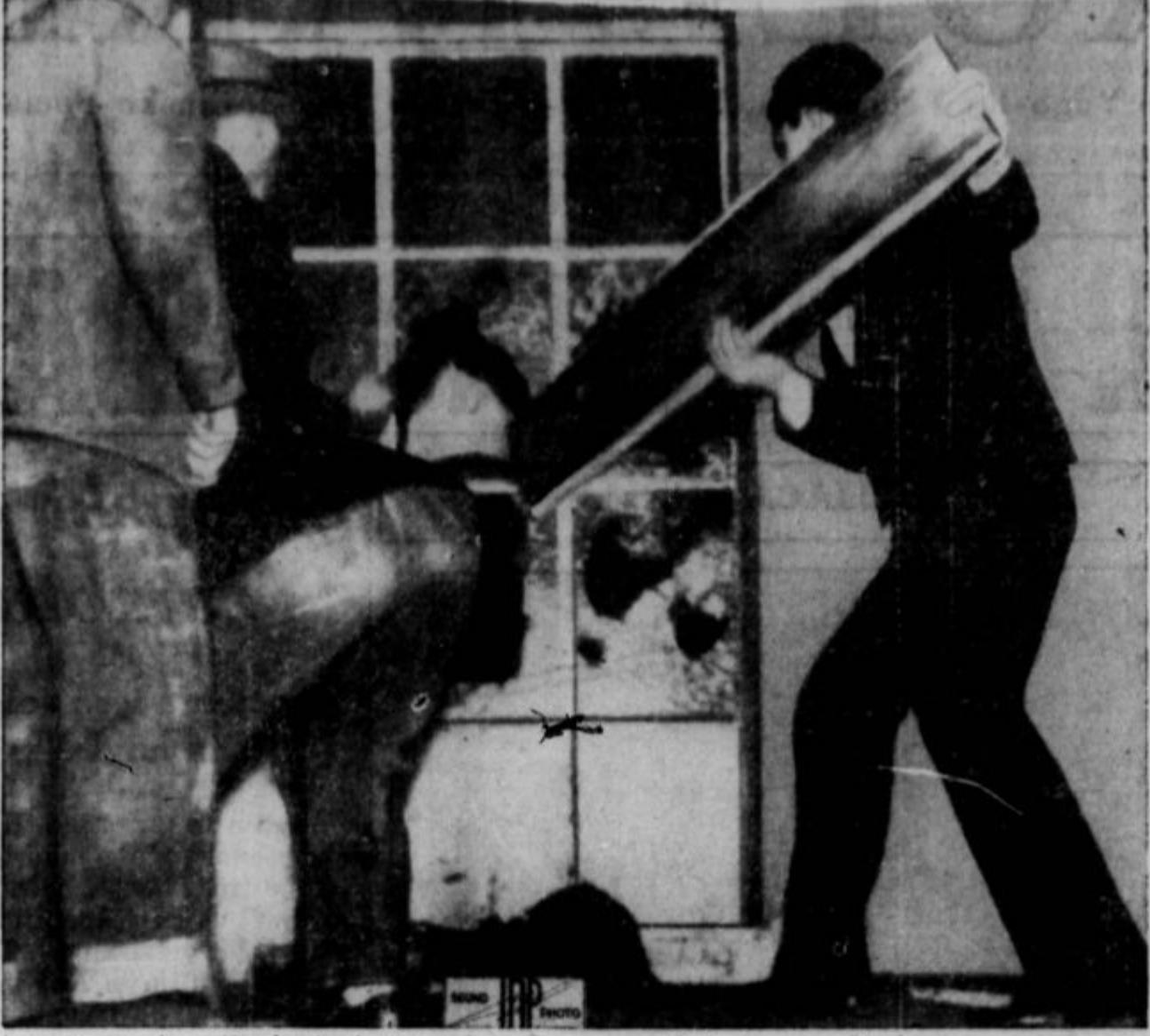
Razumeti je treba, da so bili na konvenciji socialistične stranke vsi delegati za čimljajo oporo gibanju, katero naj pritegne vse ameriško industrialno in agrikulturno delavstvo v uniji, in baš radi tega so po izčrpni razpravi, katera se niso udeležili sami otroci ali neizkušenci, sklenili, da je naloga socialistov POMAGATI kolikor največ morejo v vseh kampanjah za organiziranje izkorisčane mase, ki jo je doslej poljubno nadvalovalo jeklarski trust, avtne korporacije, baroni, ki vladajo tekstilno industrijo, oljna polja in njihno ogromno industrijo, industrijo kavčuka, rudniške družbe na zapadu, v Minnesoti itd.

Ampak — socialistična delegacija je nadalje izjavila, da je proti cepljenju unijskega gibanja v tistih obratih in velikih industrijskih, kjer dominirajo strokovne unije A. F. of L. Tako in niti drugače je bilo pametno od ljudi, ki so sami aktivni na fronti in ki imajo ob enem zelo težak boj za obstanek in vsakdanji kruh.

Socialistična konvencija v Chicagu zasluži kritiko v marsičem. Ampak Henry Ohl Jr., predsednik wisconsinske delavske federacije, je ni zadel v živo. S svojo izjavo je pokazal le, da je povsem zadovoljen s starokopitnimi metodami ameriškega strokovnega unionizma in da mu ni za organiziranje tistih milijonov delavcev, ki so najbolj izkorisčani, najbolj brezpravni in v stavkah najbolj šikanirani. Nedovmno je on prepričan, da je njegovo stališče pošteno in pravilno. Ampak je vendarle zmotno in valed tega kvarno delavskemu razredu.

Kdor čita samo kapitalistične liste in jim verjame, je prepričan, da je danes John L. Lewis na čelu komunistične armeade agitatorjev in zarotnikov, ne pa Earl Browder.

BRUTALEN NAPAD NA STAVKARIJE V HERSHHEYJU

Delavci in delavci v Hersheyjevih tovarnah za čokolado v Hersheyju, Pa., so bili placani zelo nizko in izkoriscani tudi v vseh drugih ozirih. Gibanje CIO pa jim je doalo vzpodbudo, organizirali so se in zastavili. Okrog 500 jih je ostalo v tovarni na sedeči stavki, da družbi onemogočijo obnovitev obrata s skebi. Prosleden ponoci pa je navala manje množica farmarjev, članov ameriške legije in "lojalnih" delavcev (domačih in importiranih skebov) in jih do nezavesti pretepli ter

pometali iz tovarne. Stavkarji na napad niso bili pravljeni, ker ga niso pricakovali. Več delavcev so zblito, da so nezavestne prepeljali v bolnišnico. Mnogi so zvinili ude. Kapitalistično časopisje je vrskalo veselja ob tem dogodku, češ, ako se oblast ne zgane, da bi preprečila sedeče stavke, jih bo "ljudstvo". Kako se to napravi, je dokazalo v Hersheyju. Na sliki je nekaj "farmarjev", ki so na straži, da bi sedeči stavkarji ne utekli držali skozi okno.

O agitaciji za "Proletarca" v Detroitu

Ko sem se v Detroitu po dvedenesti agitaciji poslovil, sem gredje proti domu na vlaku porabil čas s pisanjem tega poročila. Nekega dne v marcu sem prejel special delivery pismo od upravnika Proletarca, v katerem me je vprašal, če sem pripravljen iti na agitacijo za list v Detroit, prodajati knjige iz Proletarčeve zaloge in sploh vršiti drugo potrebno agitacijsko delo v avtrem mestu. "Vedeti moramo takoj," je pisal,

nudili za sodelovanje nadaljnji sodruži in somišljeniki, in tudi Mrs. Ločniškar je že zelela pokazati pot do tistih družin, katerih še nisem imel prilike obiskati, posebno tiste rojake, ki so se pravkar vrnili s sedečih stavk. Ampak sem se radi nalog pri družtvih, pri katerih sem tajnik, moral vrniti domov.

Uspeh te agitacije je bil uspešen in igralci so na tej predstavi izvršili svoje vloge zelo dobro. Videl sem, da je dramski zbor teh dveh klubov res kos težkim nalogom in istotako pevci in pevke "Svobode". Mrs. Jennie Urbančič je imela v tej igri tako težko vlogo, toda je fina igralka in jo je izvršila kakor vlogo zahteva. Sploh je bila igra v celoti predvajana tako, da bi ta igralski zbor delal čast vsakemu odroru.

Vse priznanje njemu, režiserju in drugim, ki so pripomogli k uspehu te predstave.

Druži igralci so bili s. Plutt, Mrs. Jurca, Anton Chesnik, Jakob Gorup, Agnes Česen, ki je tu rojena Slovenka, Mary Chesnik in več drugih.

Letošnji pomladanski koncert Save se bo odlikoval v tem, da bo sodeloval naš operni in koncertni pevec Tone Šubelj iz New Yorka. On ima po-

115 JSZ, na kateri je bila vpravljena drama s petjem "Morte". Po programu mi je bila dana čast spregovoriti nekaj besedi v prid agitacije za "Proletarca". Udeležba je bila obilna in menim, da vzlici visoki stroški, ki so pri takih predstavah neizogibni, sta kluba napravila tudi nekaj prebitka.

Igralci in igralke so na tej predstavi izvršili svoje vloge zelo dobro. Videl sem, da je dramski zbor teh dveh klubov res kos težkim nalogom in istotako pevci in pevke "Svobode". Mrs. Jennie Urbančič je imela v tej igri tako težko vlogo, toda je fina igralka in jo je izvršila kakor vlogo zahteva. Sploh je bila igra v celoti predvajana tako, da bi ta igralski zbor delal čast vsakemu odroru.

Vse priznanje njemu, režiserju in drugim, ki so pripomogli k uspehu te predstave.

Po programu mi je bila dana čast spregovoriti nekaj besedi v prid agitacije za "Proletarca". Udeležba je bila obilna in menim, da vzlici visoki stroški, ki so pri takih predstavah neizogibni, sta kluba napravila tudi nekaj prebitka.

Tone Šubelj je v celoti predvajana tako, da bi ta igralski zbor delal čast vsakemu odroru.

Obiskal sem tudi rojaka John Lamuta, ki je bil svoj čas na Hermelinu, Tone Šubelj in Oblakove.

O Slovencih v Detroitu sem odnesel prav dobre vtise. Obiskal sem na agitaciji približno 200 družin, a samo v petih izmed teh so smešili naše gibanje, torej izmed dve sto komaj 3%.

Bil sem tudi v podjetju za izdelovanje trailerjev, ki so ga ustavili naši rojaki, v prvi vrsti sodruža Česen in Martin Menton ter Mentonov sin. Zdaj je to podvzetje delniška družba. Frank Česen je superintendent, kot so mi pravili. Delavica bo kmalu urejena in nato začeno producirati hiše na kolesih. Prodali bi jih lahko že zdaj več tisoč, ampak od krajja jih ne bodo mogli izdelovati toliko, da bi izpolnili vsa naročila.

Naravno, da vsak rojak, ki pride v Detroit, obiše tudi znani slovenski beer garden, ki ga obratujejo Peter Benedict, Andrew Grum in Černe, in

vsiti trije člani JSZ in naročniki Proletarca. Njihov "beer garden" je velika reč in stane mnogo denarja. V njemu je prostora pri mizah, baru in na plesišču za več sto ljudi. Imajo moderno kuhinjo, moderne hladilne shrambe in sploh je ves prostor zelo prikupljiv. Naročili smo si obed, ampak denarja od nas ti trije fantje niso hoteli. Njihov lokal je bližu Slov. nar. domu, in si v kšefu "konkurirajo" tako, da raje drug drugemu pomagajo, kakor pa bi si škodovali.

Vsem, ki so mi storili kakršnoli uslugo, iskrena hvala.

Anton Zornik.

Zastopniki čikaških organizacij P. M. za konferenco v Waukeganu

Chicago, III. — Za konferenco klubov JSZ in društev Prosvetne matice so izvolile organizacije v Chicagu, kolikor nam znano, doslej sledče stopnike:

"Slavia" SNPJ, Fr. Alesh; "Narodni Vitez" SNPJ, Frank Pečnik; klub št. 1 JSZ, Fred A. Vider; Social Study Club, Joseph Gled, Sr.; Anton Trunkel, Sr.

Clerk S. J. Plautz.

Treasurer John Lesar.

Frank A. Prebil.

Assessor C. F. Baldwin.

John Bayuk.

Justice of the Peace, 2 yrs. John Horvat.

John Rourtar.

Constable L. S. Batcher.

Jerome Štemerik.

County Superintendent of Schools Laurence Millard.

Sidney Jacobson.

Na dan volitev so bila pota skrajno slaba in veliko volilcev

je izostalo. Mike Krutz je bil zadaj samo v glas, kar se pri volitvah redkodaj primeri.

Ko so ga vprašali, če je na "tiket" brez njegove vednosti. Pač njegova krivida, če ni danes naš načelnik. Večina je kajpada odločila in dobili so tisti, ki so najbolj znani, najbolj priljubljeni ali pa najboljje agitirali.

Konferenca bo v nedeljo 25. aprila v Slov. nar. domu v Waukeganu. Prične se ob 9. dopoldne. Na nji bo poročano tudi o prošli konvenciji socialistične stranke. Važna bosta posebno referata o naših nalogah in delu v družtvih, unijah in drugih organizacijah.

P. O.

ČIKAŽANI, PRIDITE V NEDELJO NA "SAVIN" KONCERT

SODELUJE ANT. SUBELJ Iz NEW YORKA

Chicago, III. — Zopet je tu! Pomladanski koncert soc. pevskega zborna Save seveda. Vrši se prihodnji nedeljo, 18. aprila, v dvorani Pilsen Sokol na 1814 So. Ashland Ave. Pričet se ima ob treh popoldne.

Letošnji pomladanski koncert Save se bo odlikoval v tem, da bo sodeloval naš operni in koncertni pevec Tone Šubelj iz New Yorka. On ima po-

Vsled tega je tudi vredna delavske podprtje. Zato jo podprtje v nedeljo z veliko udeležbo, po koncertu pa se ji prihodijo vse.

Predvsem nagovorite svoje sestre in hčere, da se pridružijo Savi.

Ako nimate še vstopnice, si jo lahko rezervirate, če poklicete telefonično: Rockwell 2864. V predprodaji so 50c, pri vhodu bodo 10c več. Za tak koncert, na katerem bo Šubelj predvajal drugi del programa, je to majhna vstopnina. Saj je treba za navadni ples z nekoliko boljšo godbo plačati 40c.

Po programu bo ples ob fini godbi, ki bo igrala "za stare in mlade". Torej na svidenje v nedeljo popoldne ob treh v dvorani Pilsen Sokol na South Ashland Ave. blizu 18. ceste.

Rojaki v Strabanu za delavske akcije

</

VALERIJAN PDMOGYLYN:

“MESTO” ROMAN

Poslovenil za “Proletarca” TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

Pogovor pa se je razvijal okoli najrazličnejših vprašanj, dokler ni obstal na enem neizbežnem, ki ga pričara zavžiti alkohol: končno so se razgovarjali o ženskah, ženitvi, o ljubezni in o alimentih. Jaša pa se je krohal.

— Zenske — vedno bodo nižje kakor mi! — Moj bog, kaj pa govorji! je vzklknila Ganusja, ki se je čutila najbolj prizadeto in je udarila z rokami ob dlani.

Stepan je čutil na sebi žalosten pogled Nadike, dvignil je obraz in ji pogledal v oči. Nasmehnila se mu je, v našemu pa je bila otožnost ljubezni, ki ji je zastrala oči in jo vso prevzela. Njeno srce se je odprlo kakor seme v prhki zemlji, zdaj kali, četudi bodo morda prihrumeli viharji in ga skušali uničiti.

Levko je kimal in se naslonil na mizo. Bil je sit in srečen, ker je napravil danes že drugi izpit. Njusja se je položila na inštruktorjeva kolena, ki si je prizgal pipo in ves zadovoljen puhal dim predse. Jaša je objemal Ganuso.

— Zapojmo! je predlagal. Gana, začni! Ganusja je nagnila glavo in zapela. Zategovala je besede, da bi jih čim bolj nežno izgovarjala.

Povej veter na Ukrajini,
kje zapustil sem dekleta ...

V hipu je pesem vsa nasprotja izgladila, celo Jaša se je zresnil in je pel s prav lepim tenorjem, kar bi človek nikdar ne pričakoval in njegovega prozaičnega grla.

Stepan ni znal peti in se je zato počutil kakor tujev, ki je odveč v tej družbi. Enkrat samkrat je spregovoril, pa še takrat so se mu smejali. Oditi ni mogel. Rad bi Nadiki kaj lepega povедal. Poleg njega je sedela in rad bi se dotaknil njene roke in slišal njene ljubne besede. Pa ni bilo mogoče in bolelo ga je srce. V vsakem njenem pogledu je videl, da hrepeni po njem prav tako kakor on hrepeni po nji. Kadar pa so razne misli zatemnele njeno obličje, so se mu pretrgale te lepe sanje.

Ko se je poslavljaj, ji je dejal:

— Jutri bom prisel!

— Pridi! je odgovorila. In bilo mu je nepopisno dobro, ker mu je dejala ti.

Ko so se ločili na cesti in je ostal sam, se je ozrl na hišico.

— Jutri, jutri! je šepetal. Čakaj me, Nadika!

Ves razvnet od tega veselega nemira je hitel domov.

VI.

— Dobro, zelo dobro! je dejal profesor. Stepan je stopil iz dvorane, kjer je bila zbrana izpitna komisija. Na hodniku so ga obokili redovedni tovarisi, ki so čakali na izpit po vrstnem redu.

— No, kako je bilo? Kaj so izprševali?

Kakšne naloge? So strogi? Močno žagajo?

Izpit je torej napravil. Jutri bodo njegovo ime objavili na deski pod stekлом, kjer so imena sprehjetih kandidatov. Tri leta bodo te zidovi njegovo zatočišče. Zdaj se bo moral pobrigati za štipendijo. Tovarišem na vasi bo moral javiti svoj uspeh.

V dvorano je stopalo po pet kandidatov hkrati in Stepan se je nemalo čudil, ko je poslušal odgovore svojih štirih prednikov. Takšne bebe da bodo sprejeli na višje šolo? Zavedal se je, da jih v znanju prekaša. Njegovi odgovori so bili točni, gladki, prav nič ni jeman in govoril je na široko ne da bi se obotavljaj. Dokazal je, da ni bilo zamanjal njegovo učenje poslednjih treh let, ki jih je preživel brez praznikov in počitka, tolikšna želja po znanju ga je bila spopadla. Zdaj pude prislužene moke in zadnji groš je dal učitelju za knjige in zvezke. Vsemu se je odrekel. Postal je pravcič čudak, ogibal se je ljudi, da so se celo tovarisi norčevali iz njega. Vse noči je presedel poleg leščerje in živil formule in logaritme. Da, toliko vsega tega zmore le silen duh. In on je to storil! Vse je obvladen, ker se je zavedal, kaj hoče. Njegov cilj je bil vendar visoka šola! In o tem je neprestano sanjaril. Bal se je, pa vendar je mislil nanjo s pobožno željo. Zdaj je

doživel ta dan! Le kje je ono veselje, ki bi ga vsekakor moralo vspričo tega trenotka dvigniti v rajske yišave —?

Tolažil se je. Razprostrel je vse strani svojega razuma, spregledati je hotel vse naloge in dolžnosti — pa ni mogel pregnati puščobe, ki se je razčeperila v njegovi duši takoj po izpitu, da je kar bolelo. Glej, saj bi moral biti prav srečen, ko je odlično napravil izpit pa je razočaran! Cilj zadnjih treh let je dosegel — kaj pa zdaj? Pred seboj je zagledal neskončno pot v nejasnih obrisih. Tri leta se je pripravljal za visoko šolo, tri leta bo sedel v nji. A kaj potem —? Blagostanje vasi in sreča vseh ljudi je tako daljna stvar ... Ali bi zasadil v ta končni cilj lopata svojega ‘uma’? Čutil je v sebi neko veliko rast svojih moči, toda zmanjkalo mu je onih točk, na katerih bi bilo edino mogoče ves svet omagati.

In tako je odhajal iz zavoda. Zidarji, viseči na vrveh izpod strehe so pravkar končavali z beljenjem zunanjih zidov in zdaj je bila palača s to mehko sivoberbo bovo podobna ženskemu zavodu, kakor resnemu gospodarskemu inštitutu. Ti mehki barvni odtenki so zdaj povsod zakrili ostre barve revolucije: na hišah, na lepkah, celo na ovitkih knjig. Spomnil se je na sivega profesorja, ki je s tako lahkoto izgovarjal “tovariš” besedo, ki je za njegove nazore vendarle pomembala simbol nasilstva in pobojev. Pa jo je že izgovarjal — ne da bi si ranil usta.

Sel je k Nadiki in je brskal po vzuoru svoje žalosti, čeprav tako iskanje le redkokdaj olajša misel in čustvo. Veliko lažje je človeku samega sebe varati kakor priznavati si resnico, saj je duševno razpoloženje odvisno prav tako od nevidnih vzrokov, kakor telesno zdravje od nevidnih mikrov.

— Zalosten sem, je mislil, žalosten, ker bi red Nadinko videl. Težko mi je, ker sem jo vzljubil.

Ko pa je tako poltiho izgovoril njeno ime, se je vžgalo v njem občutje sreče. Bila mu je kakor solnce, ki je nenadno pretrgalo črne oblake. Venomer jo je iskal.

V sobo ni maral stopiti, čeprav je bila le Ganusja doma ob svojem drdrajočem stroju. Nadika si je ognila ruto in odšla sta skozi nastajajoči mrak večera. Tudi Nadika je napravila izpit in vsa razigrana zaraditega, je pripovedovala Stepanu, kako je za las manjkalo, da ni dobila zadostnega reda v politični gramatiki.

— ... tedaj me je ves razmršen vprašal, kaj da je Radnorkom. No, to da je Rada narodnih komisarjev, sem mu odgovorila in čakala naslednje vprašanje. In je vprašal, kdo da je načelnik Radnorkome. Kako bi ga ne pozvala — Čubatij, sem odgovorila. Oni pa v smeh, ker ni Čubati temveč Čubar!

Stepan je bil vesel.

— Nadika, kako lepo mi je, ker sva skušaj!

Osinila ga je s svetlim pogledom, ki privlačuje in obljublja tembolj, ker je še ves nedolžen. Ljubezen se je oglašala v vsakem vnučku. Njen pouk se bo pričel šele prihodnjem teden in peljati se bo morala domov po nekatere potrebščine in jestvine. Ko je zvedela, da bo tudi on ves teden prost, je dejala:

— Skupaj se bova peljala, kajne? Prihajala bom k tebi pod vrbe, ki rasejo blizu naše hiše!

— Ne morem, Nadika, je mračno odgovoril. Pobrigitati se moram za štipendijo.

Hipna žalost jo je obšla.

— Toliko časa te ne bom videla.

Prijel jo je za roko.

— Saj se boš vrnila, Nadika.

Vzljubil je njeno ime in zato ga je venomer izgovarjal.

(Dalje prihodnjič.)

“MAJSKI GLAS” je revija delavcev za delavce. Razširite jo, da bo bodo čitali vsi, ki razumejo naš jezik.

.....

OGLAŠAJTE

V

PROLETARCU

Proletar, April 14, 1937.

USPEHI UNIJE AVTNIH DELAVCEV

Avtna industrija se je razvila v enega največjih obratorjev v tej deželi, ki zaposluje več sto tisoč delavcev. Le malo jih je bilo v unijah, ker se ni hotela A. F. of L. nikoli resno brigati za organiziranje “navadnih” delavcev, posebno ne v masnih industrijah. Vsled tega se je načelo lotiti CIO pod vodstvom Johna L. Lewis. Lani je pričel z veliko organizacijsko kampanjo posebno v avtini, železarji in jeklarski industriji, letos pa vodi velik kampanjo za industrialno unijo tudi med delavci tekalitne industrije, v industriji kavčka, na oljnih po-

ljih itd. Unija avtnih delavcev si je že izvojivala podobno v tej deželi, ki zaposluje več sto tisoč delavcev. Le malo jih je bilo v unijah, ker se ni hotela A. F. of L. nikoli resno brigati za organiziranje “navadnih” delavcev, posebno ne v masnih industrijah. Vsled tega se je načelo lotiti CIO pod vodstvom Johna L. Lewis. Lani je pričel z veliko organizacijsko kampanjo posebno v avtini, železarji in jeklarski industriji, letos pa vodi velik kampanjo za industrialno unijo tudi med delavci tekalitne industrije, v industriji kavčka, na oljnih po-

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Oakland, Calif. — Zopet se je oglašil! Kdo? Nihče drugi kot “big” Tony iz “zlate dežele”. Poslal je 4 naročnine. Pravi, da se prihodnji mesec vidi, ko bo potovel v Cleveland na konvencijo SNPJ. Dobrodružen Tone!

Arma, Kans. — Tudi Kansas noče zaostati v tej koloniji, to skrbi Tone Šular. Zadnji teden je poslal 6 naročnin, naročil 25 izpisov Majskega Glasa in nas zagotovil, da se v kratkem spet oglaša.

Chisholm, Minn. — Od tu je poslal 2 naročnine Frank Klun. Zadnje čase je bil bolan in naravnov v takem položaju se človek ne počuti za agitacijo. Sedaj je toliko okreval, da gre lahko okrog, pa se je spomnil Proletarca. Franku želimo čimprejšnjega okrevanja.

Detroit, Mich. — Naš agilni zastopnik Anton Zornik iz zgodnjih dnevnih vprašanj je vse popisno dobro, ker je sprememba v socijalni inštituciji, ki je načelnik Radnorkome. Kako bi ga ne pozvala — Čubatij, sem odgovorila. Oni pa v smeh, ker ni Čubati temveč Čubar!

Stepan je bil vesel.

— Nadika, kako lepo mi je, ker sva skušaj!

Osinila ga je s svetlim pogledom, ki privlačuje in obljublja tembolj, ker je še ves nedolžen. Ljubezen se je oglašala v vsakem vnučku. Njen pouk se bo pričel šele prihodnjem teden in peljati se bo morala domov po nekatere potrebščine in jestvine. Ko je zvedela, da bo tudi on ves teden prost, je dejala:

— Skupaj se bova peljala, kajne? Prihajala bom k tebi pod vrbe, ki rasejo blizu naše hiše!

— Ne morem, Nadika, je mračno odgovoril. Pobrigitati se moram za štipendijo.

Hipna žalost jo je obšla.

— Toliko časa te ne bom videla.

Prijel jo je za roko.

— Saj se boš vrnila, Nadika.

Vzljubil je njeno ime in zato ga je venomer izgovarjal.

(Dalje prihodnjič.)

“MAJSKI GLAS” je revija delavcev za delavce. Razširite jo, da bo bodo čitali vsi, ki razumejo naš jezik.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

• KRITIKUJOČA MNENJA, POLEMIKE IN RAZPRAVE •

ROOSEVELT "PRINESEL MED NAŠE LJUDI KREPAK PREPOROD"

"Slovenski socialisti v Zed. državah morali utihni." — Sijajna "prilika" za klerikalce

Bivši slovenski franciškanski vodja v Zed. državah Kazimir Zakrajšek je pred kakimi desetimi leti obnovil v Ljubljani Rafaelovo družbo, katere smoter je zastopati koristi slovenskih izseljencev in izseljenec utrjevali v veri njihovih staršev. P. Kazimir Zakrajšek je tako neusmiljeno udarila po vsakomur, ki bi si upal propagirati kapitalistično stranko. To pot pa je moralno socijalistično časopisje molčati, ako se ni hotelo osmešiti in si naprtiti sovraštva delavec na svoje rame, kajti A. F. of Labor, zlasti pa Lewisova frakcija, sta prišli očitno na dan za Roosevelta v Chicagu in mnogim duhovnim sobratom. Zdaj — tako misli Kazimir, so stari dogadljaji več ali manj pozabljeni. Prišel je spet v sprednjo klop, ustanovil tiskovni biro svoje družbe (TORD), in priznati se mu mora, da si je za sotrudnike dobil jezikovno in drugače dokaj sposobne ljudi.

Precej člankov, ki jih pošlja, ima značaj nepristranskega poročanja o položaju. Drugi so propagandistični v korist politike slovenske klerikalne stranke. Med članki, ki jih posilja, je posebno značilen sledič, v katerem slovenske klerikale v Zed. državah opozarja, da se naj Rooseveltu v boju zoper socialiste čimboljše poslužijo, ako hočejo sebi dobro. Članek je naravnopol na podprtih domnevanih, toda za klerikalno propagando kakor nalašč. V uvodu se glasi, da ga je napisal nekdo izmed ameriških priateljev biroja TORD in ga poslal v stari kraj, da tamkajšnjo javnost seznaní o sedanjem "političnem" položaju med ameriškimi Slovenci. Pismo se glasi:

"Roosevelt je prinesel tudi med naše ljudi krepak preporod, ki bi ga bilo treba razviti in vzdržati za vsako ceno. Pri zadnjih volitvah je naš narod prvič v samozahesti dvignil glavo in rekel: tudi jaz sem stavko."

ANGELO CERVENIK:
"DVOJNIK"
ZGODBA VOJNEGA UJETNIKA

Nadaljevanje.)

Tako se je zgodilo, da sta prihodnji dan zvečer šla na spreob proti graščini orožniški stražmojster Pilsudski in desetnik Kuš.

Jablane so bile v polnem razcvetu. Konji so se pasli po vadišču in poskakovali z zadnjimi nogami, ker so bile predne medsebojno zvezane. Sonce je pravkar zahajalo. Kmetice so se vračale v vas, za nimi pa ruski ujetniki, po večini sami krepki fantje. Držali so drug drugega pod pazduho, prepevali ter ukali. Eden je igral na harmoniko.

— Zdaj gredo milostne go spe kmetice zase, ruski fantje pa zase. Kdo ve, če hodijo tudi ponči tako ločeno? se je norčeval desetnik Kuš.

— Saj niso neumni! Ali ne veš koliko malih Ruskov je moral letos krstiti naš gospod župnik?

— Vem, vem, mu je pritr dil Kuš. V nedeljo sem peljal svoj vod v cerkev. Župnik je grmel in robil raz prižnico, da bi se bile šipe tresle, če bi bile žive.

— 27 nezakonskih otrok, j eves razvratni kričal, sedem in dvajset! V enem samem letu!

In njihovi očetje! Rusi, naši sovražniki, krivoverci! Ali se ne zavedate sramote, ki bre meni našo faro? Nezakonski

otrok je sploh — smrten greh že v primeru, ko je nezakonski oče Avstrijec ... Pa naj bi v današnjih težkih časih vaskršnega pomanjanja v božjem imenu bilo, če bi le ne bili očetje Rusi, sovražniki in krivoverci! Saj vse razumem! Kri ni voda! Vsi imamo v žilah rdečo kri! A z Rusi, sovražniki in krivoverci... ne, te... to je preveč, to je greh, ki je malone neodpustljiv!

— Dobro, Kuš, da je rekел samo "malone neodpustljiv"! Jaz pa mislim, da malo ruske krvne ne bo prav nič škodo.

V tem hipu je Kuš opazil Bereninija.

— Vidil ju, vidil ju! Tistile onga in grajska gospodična!

Pod pazuško se držita! Stre la, stvar pa je res že dozorela!

je dregnil Kuš Pilsudskega.

— Nak, tista ženska pa ni grajska gospodična.

— Da ni grajska, praviš?

— Ni! Stopiva hitrej. Vi deti morava, kdo je ž njim.

Posepišla sta korak. Mrači lo se je že. Ko so bili kakšnih dve sto korakov naranzen, se je Berenini ozrl ter ju opazil.

Preden sta ju mogla Pilsudski

in Kuš dohiteti, sta zavila v gozd ter krenila proti vasi Babovice.

— Ze vesta, zakaj se nama izogibata! Je zagodrnjal Kuš.

— Zakaj, misliš? Za svojo glavo stavim, da ima opravka s kakšno dekljico iz Lužic ali mogoče Babovic, pa noče, da bi kdo dekle prepoznal.

— Pojdiva za njima!

— Ob tej urji v gozd? Sama in brez orožja!

— Zakaj pa ne?

Orožnik je stišal svoj glas.

— Tod okrog se klati vse polno ubežnikov, poglavito čehov. Ali si pozabil, kako so pred tremi tedni prav v tem

gozdu privezali ob drevesa na šo orožniško patruljo, ji odvili vse orožje in vso obleko?

V samih srajcach in spodnjih hlačah so v gozdu zmizovali vso noč. Nemara tudi tebe že je pa takšnih dobrota?

Vrnila sta se v vas.

Bila je že čisto temna noč. Vojski so posedali pred hišami, dvorili kmecim ženam in dekletem, pestovali otroke ter prepevali. Tu in tam so se oglasili akordi ruske harmonike.

— Dalje prihodnjie.

Pred občinsko hišo je stal enoletni prostovlječ, računski podčastnik Goldberg ter citiral neki lepi kmetci Ovida. Ko sta zavila mimo vogala, je enoletni baš podvoril lepi kmetici, ki je pestovala otroka:

— Pulchris filia, polcherior mater!

— Osel! je menil Kuš.

— Zakaj osel? je protestiral Pilsudski.

— Latinški ji dvori.

— Osel si ti, Kuš, Goldberg pa je navihanc. Čim manj ženska razume, tem prej jo navdušiš.

Stopila sta v urad.

Pilsudski je razkazoval Kušu neki časopis.

— V tem časopisu so naslikani vsi politično nezanesljivi elementi, v prvi vrsti socialisti ter tako zvani ilegalni socialisti.

— Ilegalni?

— Da, so legalni in ilegalni socialisti. Legalni, vidiš, imajo ed oblasti odobrene organizacije in se pogovarjajo o svojih zadevah včasih javno, včasih so obdarjeni s posebno poročjo romantike ter celo kvartajo po možnosti kje v kakšnem gozdu, da je videti vse bolj zarotonško in svečano. Pred dvema tedno ma smo imeli tudi pri nas in spekcijski obisk. Obiskal nas je poveljnik vsega orožništva in nam je prav posebno zabil:

— Ilegalne lahko polovimo, jih eventualno tudi za eno glavo skrajšamo. Le ti legalni?

Teh ne more človek ne spraviti pod kluč, ne skrajšati za eno glavo. Res je, da se včasih iz Avstrije malone očitno norujejo, da se norujejo iz naprov naše hrabre armade ... toda, toda ... vselej tako, da jim nič ne moreš. Ko ga pozne primeš, pa ti svoje besede tako razloži, da bi jih človek moral malone natisniti v šolskih knjigah. Na te mi posebno pazite.

— To se pravi z drugimi besedami: Čim trdnejše kdo stoji na zakonitih tleh, tem teže je boriti se proti njemu.

— Tako nekako! Pa se bo di s takšnimi tiči, ki poznajo vse pičice in vejice, zakonov!

Hudiču ne prideš do živega.

Kuš je listal po časopisu.

— Ta, ki ga zdaj gledaš, je ilegalen. Ta ti je za razliko od drugih močno nevaren. Ne moremo ga nikakor ujeti. Vrnil je zato ruskega ujetništva in izginil v gozdovih. Danes se pojavi tu, jutri tam. Hujška kmete, posebno pa delavce v mestih na upor. Prenaša tudi peklenске stroje. Tista eksplozija pred nedavnim tam na pokopališču je nedvomno bila njegovo delo.

ALI VESET?

Nedvomno je znano vam kot tisočerim drugim, da izdaja naša tiskovna družba v proslavo mednarodnega delavskega praznika posebno revijo — "Majski Glas". Citajte opise o vseh vsebin v tej in v prihodnjih številkah.

Kampanja v vzhodnem Ohiu za CIO

Bridgeport, O. — V nedeljo

25. aprila se bo vršila v Belaire, v Miners' templju, konference podprtih društev in klubov. Društvo št. 13 SNPJ je izvolilo za začetnike Martin Potnika, Joseph Snoya in John Kocjančiča.

Premogarji so z odvrtnitvijo stavke zelo zadovoljni, četudi so z novo pogodbod prav malo pridobili. Toda težki stavkovni boji so tudi gorje za premogarje. Prestali so jih že veliko. Pričakujemo, da bo trajal mire glavnih novih pogodb na premogovnih poljih dve leti, to je, dotlej, ko poteče sedanji sporazum med družbami in unijo UMW.

Navsezadnje so prišli sem tudi organizatorji AFL, ki je doslej spala v nalogah za organizirane delavce v masnih industrijah. Poslužujejo se metod, kot se jih kompanijske uprave, kar se je videlo posebno v njihovi akciji dne 3. aprila pri tovarniški družbi Hazel Atlas. Če bo dogovor držal, je drugo vprašanje. CIO ima zaradi bojev vavnit in v par drugih industrijaah premalo organizacija, da jih pošlje sem zadostno število ko hitro bo poravnala konflikte drugje.

Joseph Snoy.

Priprave za prvomajsko slavje kluba št. 1 JSZ

Chicago, III. — V sodelovanju

za prvomajsko slavje, ki

ga prirede klub št. 1 v soboto

1. maja v dvorani SNPJ, je

sklenil pristopiti na svoji pro

štej se dne 9. aprila tudi Social Study Club. Vzprizoril bo v spo

redu tudi svojo točko, režijo

zanjo pa je sprejela Alice Ar

tach.

Na mladinski odsek Red

Falcons nastopi v treh točkah:

1.) March Song of the Work

ers, poje mladinski zbor; 2.)

To Labor. Spisala Charlotte

Perkins Gilmore. Nastopijo Er

nest Drescher in ostali zbor; 3.)

Pesem Rdečih sokoličev; poje

celoten zbor.

Dalje sodeluje v sporedu

pevski zbor "Sava" in dramski

odsek kluba št. 1. Poleg dekl

atov, poje mladinski zbor;

2.) To Labor. Spisala Charlotte

Perkins Gilmore. Nastopijo Er

nest Drescher in ostali zbor;

3.) Pesem Rdečih sokoličev; poje

celoten zbor.

Dalje sodeluje v sporedu

pevski zbor "Sava" in dramski

odsek kluba št. 1. Poleg dekl

atov, poje mladinski zbor;

2.) To Labor. Spisala Charlotte

Perkins Gilmore. Nastopijo Er

nest Drescher in ostali zbor;

3.) Pesem Rdečih sokoličev; poje

celoten zbor.

Dalje sodeluje v sporedu

pevski zbor "Sava" in dramski

odsek kluba št. 1. Poleg dekl

atov, poje mladinski zbor;

2.) To Labor. Spisala Charlotte

Perkins Gilmore. Nastopijo Er

nest Drescher in ostali zbor;

3.) Pesem Rdečih sokoličev; poje

celoten zbor.

Dalje sodeluje v sporedu

pevski zbor "Sava" in dramski

odsek kluba št. 1. Poleg dekl

atov, poje mladinski zbor;

2.) To Labor. Spisala Charlotte

Perkins Gilmore. Nastopijo Er

nest Drescher in ostali zbor;

3.) Pesem Rdečih sokoličev; poje

celoten zbor.

Dalje sodeluje v sporedu

pevski zbor "Sava" in dramski

odsek kluba št. 1. Poleg dekl

atov, poje mladinski zbor;

2.) To Labor. Spisala Charlotte

Perkins Gilmore. Nastopijo Er

nest Drescher in ostali zbor;

3.) Pesem Rdečih sokoličev; poje

celoten zbor.

Dalje sodeluje v sporedu

pevski zbor "Sava" in dramski

odsek kluba št. 1. Poleg dekl

atov, poje mladinski zbor;

2.) To Labor. Spisala Charlotte

Perkins Gilmore. Nastopijo Er

nest Drescher in ostali zbor;

3.) Pesem Rdečih sokoličev; poje

celoten zbor.

</

SOCIALISTS FIGHT SPLIT IN LABOR

The Socialist party nationally stands on record today indorsing the CIO, but at the same time opposing any split in the labor movement.

One paragraph in the resolution which was adopted specified that:

"The Socialist party indorses the C. I. O. and urges unanimous support to it by its members."

However, the resolution likewise warned workers now in the American Federation of Labor against abandoning this organization, and against setting up any rival C. I. O. unions in each industry. The resolution declared:

"It is the duty of progressive forces in the labor movement—both in the C. I. O. and the A. F. of L.—to strive to preserve unity of labor in such a manner that it will be possible to organize the workers in mass production industries along industrial lines while preventing wasteful and exhausting conflicts where craft unions are solidly entrenched."

If such organic unity fails, "then it is the duty of the progressive forces to see to it that no rival organization be set up in each and every industry arbitrarily developing dual unionism throughout the length and breadth of the United States."

"In those industries and trades where there are functioning unions of the A. F. of L., which are carrying on a real campaign to organize the unorganized, we should assist in such efforts," the resolution continues.

"In rendering support to the C. I. O. in its drive to organize the unorganized, the Socialist party recognizes the shortcomings of the C. I. O.," it was pointed out.

"Just as the A. F. of L. leadership has its tie-up with the old parties, so the main leadership of the C. I. O. is depending upon a political alliance with the Democratic party.

"In this alliance appears the danger of acceptance by the labor move-

ment of compulsory arbitration of labor disputes, and further danger of capitulation by the C. I. O. to the war machine of the capitalist state."

Reviewing reasons for the rise of the C. I. O., the resolution declared:

"This was due to instances of 'lack of industrial organizations and aggressive strike policy of the A. F. of L. leadership.'

The Socialist party is opposed to suspension of C. I. O. unions from the A. F. of L.

Stresses Jobless Groups

Covering other phases of the trade union question, the resolution also advocated a close alliance between the trade unions and organization of the unemployed.

Instructed all members who are eligible to join a trade union in their industry "and where none is in existence to participate in formation of one."

Urged Socialists to work together in labor bodies to carry out Socialist work.

Favored co-operation with other workers in unions to advance progressive policies.

Advocate trade union democracy and opposed race discrimination in unions and in shops.

HERE'S BETTING

The name of the unknown hero buried at Arlington cemetery has not been revealed as yet. But here's betting the finest head we ever possessed that he was not—

1. A statesman;
2. A munitions maker;
3. A newspaper nabob;
4. A captain of industry;
5. A Napoleon of finance; or
6. The churchly prelate who invoked the blessing of Heaven on his rifle at the departure of the unknown hero.

And—don't forget—bring your friends! — Sophie Turkman.

ON THE LABOR FRONT

In an attempt to smash the gains made by organized labor, congressmen in Washington attempted to attach an amendment to the Guffey Coal Bill declaring "the so-called sit-down strike is illegal and contrary to sound public policy." The Senate voted 48 to 36 to leave the proposal out of the Guffey Bill.

Reactionaries throughout the country held their breaths last week as headlines told of a strike in one of the Ford Motor Company's units. Would the strike spread to all Ford plants? At Kansas City workers protested against discrimination aimed at union members in a layoff of 300 men. After a one day sitdown strike an agreement was reached and by Monday of this week the assembly lines were again rolling forward. Late reports stated that over 2,000 of the 2,350 workers at the Kansas City plant have joined the UAWA.

From the editorial page of ADVANCE, official organ of the Amalgamated Clothing Workers of America, we learn that six thousand workers have joined the Amalgamated last month. Barring the great recruiting of new members which came either in the course of great strike movements or during peacefully negotiated market agreements, such as in 1915, 1918, 1919, 1927, and 1933, this is probably the heaviest membership enrollment in any single month in Amalgamated history.

Following the mass demonstration of labor in Detroit, union members in Akron, Ohio, staged a similar meeting. Nearly 50,000 workers listened while CIO organizer, Haywood described the Firestone strike situation.

Governor James Allred of Texas, joined the ranks of reactionary state officials by declaring that he would use all forces of law including State Rangers if sit-down strikes were called in his state. The statement came after CIO announced that an intensive drive would be made to organize oil workers in every branch of the petroleum industry.

At Atlanta, Georgia, fifty organizers of the textile division of the CIO spread out over eight states to carry unionism into the deep South. Predictions were that 350,000 southern textile workers would sign up.

A strike called by the United Automobile Workers of America has the big Oshawa plant of General Motors closed down. Premier Mitchell Hepburn warns that Ontario will not allow to develop there anything like the "near state of anarchy" created in the United States and is mobilizing 200 Canadian mounties in Toronto.

The bloodshed suffered by employees of the Hershey plants, Hershey, Pa., at the hands of the surrounding farmers who depend upon the plant as their market for milk, will not be soon forgotten. Picket lines are swelling and will about one

third of the employees back at work the situation is tense.

Boston coal drivers balloted on acceptance of an agreement to end a strike which began last week. Several more New England textile strikes were reported as the Committee for Industrial Organization pressed its textile union drive.

In Washington, the house rules committee considered a resolution by Representative Martin Dies, Democrat, Tex., intended to outlaw sit-down strikes. The senate had before it the substitute Guffey coal control bill, already passed by the house. The senate passage of the Guffey bill was regarded as possible.

From coast to coast workers are jamming into the various unions. No labor movement in the history of the United States has gained such momentum in so short a period.

Norman Thomas Rips England on Policy on Spain

Norman Thomas, Chairman of American Socialist Party, upon landing in England immediately delivered an attack on British foreign policy. He charged the British foreign office with using Portugal as a pawn in a game of duplicity in Spain, the chief aim of which is to protect British capital there.

"British capitalists, the largest foreign owners of mining stock in Spain, backed Gen. Franco (Fascist rebel leader) very effectively with money and influence," he said. "The British nonintervention policy has at all times and in every way worked to the advantage of the rebels."

Thomas, asked if he did not think it was unusual to speak so frankly about the foreign policy of a friendly country, answered, "I am not, and never have been, a diplomat."

On the Moscow trials, Thomas said, "I am friendly to the Soviet Union, but I don't believe I have to take it on blind faith that everything in Russia is done by God."

"I don't know who is guilty in the Soviet plots, but I do not accept the Moscow trials as the last word."

Labor Victory in Tasmania

The general election in Tasmania, Australia, has resulted in a sweeping victory for the Labor government. The result of the general election which took place on Feb. 20, was a net gain of five seats by Labor, which gives the government 20 seats and the opposition 10.

ACTIVITIES IN CLEVELAND

Reserve Sunday, May 2 for the Socialist Singing Society "Zarja's" spring concert on May Day celebration. But your forty cent admission ticket which entitles you to an afternoon of entertainment, beginning at three o'clock; an evening of dancing with Eddie Baile's well-known orchestra with their polkas, waltzes, and popular tunes; and the Slovenian eats and drinks that only "our people" can make so appetizing.

The program will consist of choral numbers, solos, duets, quartets, declamations, a play, etc., and oh! before I forget it let me tell you that there will be a chance to take home with you a beautiful blanket. Watch weekly for further information about the program and play.

For the dance alone, the tickets will be twenty-five cents. All tickets may be purchased from "Zarja" members, or if anyone wants to sell some, see Andy Turkman at the JSF club.

Further details will appear weekly. So as a preliminary to enjoying yourself, place a circle around Sunday, May 2, and get your ticket in advance. Don't forget—the children are not charged admission.

So come and see us in one of our strongest performances.

Sub-branch 27 JSF, will sponsor a social and program on Saturday night, April 17, in Room 1 of the old building of SND, at 8 P. M. There will be no admission charge. The main prize of the evening is a colorful three piece tease which is on display in the clubroom of JSF where the affair will take place. And you can be sure it's worth while, because I'd like to win it myself. Tickets may be purchased from Sub-branch members.

There will, of course, be music for dancing, and the refreshments follow as usual.

And—don't forget—bring your friends! — Sophie Turkman.

Is There a God?

Lavoisier and Mayer showed that no god (Jesus, Jehovah, Allah, Buddha) created the universe out of nothing, for the matter and force which enter into its constitution are eternalities and universalities.

Kant and Laplace showed that the earth and the heavenly bodies were not created by any god at all, but evolved from gaseous nebulae.

Kepler and Newton showed that these bodies were not governed in their motions by a god but by the law of gravitation.

Darwin and Wallace showed that the species of animal and vegetable life were not created by any among the gods, but evolved from a common protoplasm.

Marx and Engels showed that man's career has not been determined by any among the gods, but by his system for producing and distributing the necessities of life.

Eugene V. Debs.

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

THE MAY HERALD

This year's MAY HERALD will contain a wealth of interesting reading material.

Since the year 1917, our MAY HERALD has made its appearance regularly around the first of May. The large number of readers who eagerly await its appearance will be pleasantly surprised with the fine make-up of this year's issue.

The Slovene Section will contain articles by the following well known writers: Ivan Vuk, Ivan Molek, Etibin Kristan, Milan Medvešek, Ivan Jontez, Anton Slabe and others who are being added to the list daily.

The English Section of this issue will carry articles by the following: Donald J. Lotrich, Our current events; A few short remarks on the recent special Convention of the Socialist Party by Norman Thomas; In the Vanguard by Oscar Godina; Its a Cruel System, by Joseph Drasler; a article by Louis Yarts written in his usual interesting style; Our Past and Future, by Frank S. Tauchair; Our Aim by Louise B. Jersey; an article on the Farmer-Labor Progressive Federation of Wisconsin and others.

The May Day celebration of Branch 47, JSF, Springfield, Ill., Saturday, May 1st will be at the Slovene Home. In trabane, Pa., the program of Branch 118 will be held Sunday, May 2nd at the SNPJ lodge hall.

girl Convention of the Socialist Party. A number of good speakers have been lined up by the Educational Committee for future meetings.

The Sub-branch of Branch 27 JSF, in Cleveland is all set to handle a big crowd at their dance this Saturday. It will be held at the Club's headquarters, the Slovene National Home on St. Clair Ave.

The May Day celebration of Branch 47, JSF, Springfield, Ill., Saturday, May 1st will be at the Slovene Home. In trabane, Pa., the program of Branch 118 will be held Sunday, May 2nd at the SNPJ lodge hall.

The English Section of this issue will carry articles by the following: Donald J. Lotrich, Our current events; A few short remarks on the recent special Convention of the Socialist Party by Norman Thomas; In the Vanguard by Oscar Godina; Its a Cruel System, by Joseph Drasler; a article by Louis Yarts written in his usual interesting style; Our Past and Future, by Frank S. Tauchair; Our Aim by Louise B. Jersey; an article on the Farmer-Labor Progressive Federation of Wisconsin and others.

This is a year of action and fast changing scenes on the labor front and it is the aim of the editor to cover all of the new developments including the CIO, the wave of sit-down strikes, the Spanish situation and so on, in this years issue of the MAY HERALD.

The committee working on the May Day program of Branch 1, JSF, are progressing right along and will soon have their program completed.

The foregoing figures deal only with permanent, regular soldiers, not with "semipermanent military organizations," along the lines of Hitler's "labor units." —The American Free-men.

Again reminding you of Sava's Spring Concert and Dance, April 18, at the Sokol Pilson Hall, with Anton Subelj as guest artist and the Original Gay Dons furnishing the dance music.

The Social Study Club will have Frank Trager speaking at their next meeting about which, more later. The subject discussed at the last meeting, April 9, was the recent spe-

We request that every hen lay between 130 and 140 eggs a year," announced the Nazi party news agency. Present production is 90 eggs a hen.

In making its "request," the news agency advised farmers to get hens of the Aryan sort.

"The increase can not be achieved by the bastard hens which now populate German farm yards," said the agency. "Slaughter these undesirables and replace them with hens which the chicken farmers' organization have found to be the most efficient."

COOPERATE

You can help your paper by getting new subscribers and by patronizing the advertisers.

WHY NOT?

Mr. Workingman, you are a man. You ought not to be satisfied to be a mere wealth-producing animal. You have a brain and you ought to develop it. You should aspire to rise above the animal plane. If you can work in a mill and produce wealth for a capitalist, who holds you in contempt, you can also work in that mill as a free man and produce wealth for yourself and your wife and family to enjoy. If not, why not?

Eugene V. Debs.

SUMMARY OF THE WORK OF BRANCH NO. 1 JSF, FOR 1936

By JOHN RAK

(The following are excerpts from the report, given to members of Branch No. 1, JSF, by its former secretary John Rak about the branch activities in the previous year.)

Membership: Our membership at the close of 1936 was 92.

Social Study Club: This division of our branch has about 18 members. During the year they have carried on as much activity as was possible for a group of its size. These activities netted the Club a nice sum of money with which shares in the Slovene Labor Center were purchased and various donations made to the sustaining fund of Proletarec. Attempts are being made to add to the activity and importance of the Club.

Red Falcons: This section of our Branch has been and still is one of the most promising. The group consists of about 25 young boys and girls who meet every Saturday morning at the Slovene Labor Center. Until July 1, 1936, Mary Jugg was their director. Ann Beniger and Frances L. Rak took charge in September. At the present time, Ann Beniger is their director and is in a capable manner keeping the children interested and active through sponsoring contests, making visits to places of interest throughout the city and in other ways developing a class conscious group. The Falcons participate in most of the Branch programs and are at present preparing for their part in the May Day celebration.

Singing Society Sava: Two concerts were given by Sava in 1936, both successful financially and morally. The directors of Sava are Jack and Mary Muha. Sava has also appeared on the various branch programs during the year, among them: March 8th Program for the benefit of Proletarec, May Day Program and the October 25th Program. The

singers also appeared in the Socialist Party of Cook County Spring Labor Festival and the May Day Program of Branch 20, JSF, on the North side. Only in one instance did Sava slip up during the year. That was that they failed to sponsor a Moonlight Picnic as in other years. These picnics usually netted a nice sum of money to cover some of the expenses involved with the upkeep of our singing group.

Dramatic Section: The dramatic section sponsored three performances for the Branch in Chicago; namely; the March 8th Program, the May Day Program and the Campaign Rally held October 25. In addition to these the dramatic group staged the drama "Rdeče rože", for the branch in Sheboygan in February and the same drama for Lodge No. 8, SNPJ in So. Chicago. The dramatic group from Waukegan presented a two act play for our branch in March and the Detroit group presented "Kamnolom" for the JSF Convention in July.

Lectures and Mass Meetings: This committee sponsored eight lectures during the year. They were: The Present and Future of the Socialist Party by Maynard Krueger; The Role of the "Forward" in the Jewish and American Labor Movement by Jacob Siegel; Haymarket by Ivan Molek; Russia and the resolutions adopted by the Socialist Party State Convention, lead by Justin Zajc; The JSF Convention Agenda by Anton Garden, Ivan Molek and John Rak; France and Spain by Etbin Kristan; The Civil War in Spain by Frank Zaitz and Josko Oven; The Presidential Elections by Louis Beniger. A mass meeting in behalf of the Spanish comrades was held September 4.

General: This is but a brief summary.

(Continued on page 5)

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

Last week we reported about the Shepherd-Hill